

זוטר א בריה דרב נחמן בטלאי על גבי טלאי. ולא אמרן אלא בפנתא אבל בגילדא לית לן בה. ובפנתא לא אמרן אלא באורחא אבל בביתא לית לן בה. ולא אמרן אלא בימות החמה אבל בימות הגשמים לית לן בה. ואל יצא יחידי בלילה משום בימות הגשמים. **הטעם מכאן: משום חשדא. על זוט:**

עין איה

תעודה שנמצאת ג"כ בדרישת היופי, בההתפתחות של ההכרה עד כמה החובה מוטלת להיות מרגיש את עומק הצער והעונג של זולתו, ולהשתדל בהוספת עונג ושמחה לחבירו, ולהתרחק מכל דבר הגורם איזה צער וקוצר נפש, אפילו באורח רחוק.

והנה שלשה סוגים כוללים ישנם באופני הנהגת רגש הנימוס, שיש להבחין הצד שאינו מורגש לזולתו ובוזה יהי ראוי לקבץ בו צד של מיעוט הקפדה, כדי להקנות לעצמו ע"י הקפדת היופי החיצוני הרגש של אהבת זולתו, והכניסה בתוך תוכו של רגשות נפשו. והם: א', מצד טבע הענין שאינו נוגע לזולתו ולא ימצא עסק בהרגשה זו להתנעם בה או להיות (צעור) [מצטער] ממנה אפילו רק באיזה רושם של קוצר רוח. ב', מצד המקום שלא יגיע לזולתו שמה הרושם מפני המרחק וכיו"ב. ג', מצד הזמן והמקרים הסמוכים לו. ובנידון זה של הקפידא הקטנה ודקדוקיה, רשום מצב הענין בהבדל שבין פנתא לגילדא, שבגילדא מצד הענין מחייב שאין לזולתו צד הקפד בה. ובהבדל שבין ביתא לאורחא הוא מצד מצב המקום, ומקרב הדבר לאותו החלק של ההתבוננות מצד מצב המקום איפה ראוי להגדיל הקפידא ולהקטינה. וההבדל שבין ימות החמה וימות הגשמים ילמד על מצב הזמן, שבכל אלה ראוי להסתכל בהמוני המונים מקרים הדומים להם, לשום מגמת פני היופי ורגשו, יותר על הצד הטוב שיש בזה מצד ההפלגה של אהבת החסד והטוב לזולתו, ממה שיש בזה מצד הפנקת רגשי עצמו ועידונם, עם שגם מזה תמצאנה תולדות של טובה, אבל הרושם העליון שכולל כל התורה כולה², שהוא אהבת רעים ראוי שיעלה על גביו.

נד. ואל יצא יחידי בלילה משום חשדא, ול"א אלא דלא קבע לי עידנא אבל קבע לי עידנא אמרי לעדני קאזיל. הוא כלל גדול בדרכי ההנהגה הישרה הראויה לאדם המעלה. כי כל הנהגה שיש

לדעת האמת והכבוד האמיתי, עד שיקח חלק רשום בשלימותו האמיתית, שהיא הדעת את ד' וההתענוגות על טובו והפארתו. ע"כ רחבי"א נפיק, כדי להורות שעכ"פ ראוי להרשים ג"כ בנפש רושם הבלתי-קפידא ושחזור השיעבוד ביחש אל נועם חמדת היופי. ולעומת זה לא יצא באופן העושק את הרגש הנחמד הזה באופן בולט יותר מדאי, כדי שלא לטשטשו מעקרו ויבא למדה זו שלא ימצא בו כח להשתמש כערכו באופן הראוי. ע"כ ימנע מטלאי ע"ג טלאי, כי כוחות הנפש מתפעלים מהפעולות והלבושים, ע"כ ב' הרשמים המה סימנים ומדריכים לשביל הממוצע.

נג. ול"א אלא בפנתא אבל בגילדא ל"ל בה, ול"א אלא באורחא אבל בביתא ל"ל בה, ול"א אלא בימות החמה אבל בימות הגשמים ל"ל בה. ראוי שיקנה האדם, עם חלק ההקפדה על רגש היופי שהוא מתנהג בו בחיצוניותו, ג"כ הרגש שלא בשביל הקפדת הרגש למצא רק קורת רוח לעצמו מיוסד הרגש הזה, כי ברוב החיצוניות ירגיש בו זולתו יותר מהאדם עצמו, אלא שראוי להשתמש ג"כ בזאת הקפידא עם הגבלותיה לרוסם את הנפש למעלת אהבת רעים במעלתה העליונה, של מאי "דעלן סני לחברך לא תעביד"¹, וביתרון של דיוק הראוי לנפש עדינה וישרה. כי ישים תכלית התהדרותו, למנע מחבירו אותו רגש הבלתי נעים המתעורר לרגלי מחזה בלתי נאה, ומכש"כ כעור. ויכרך עם זה להיות גורם לאותה קורת רוח שבאה מראיין של יופי וסידור. ועי"ז יביא לו ההרגל של הקפדת היופי הטבת המדות במדה מרובה, וראוי לפ"ז להרשים בזה במה שיראה בפועל, שכ"ז שזה הרגש אינו עובר לזולתו הוא מקטין ההקפדה. ע"כ בגילדא שאין רואה, אע"פ שבעצמו הוא מרגיש ג"כ קצת אסטניסות מהמראה המכוער של טלאי ע"ג טלאי, וכן בביתא ובימות הגשמים, מ"מ יפה לקבל אותו הרושם לפעמים, כדי להטביע בעצמו הרגש של

נג. ו. שבת לא, א. ועיין עין איה, שם, ב קמב, ח"א, עמ' 143-144. ג. שבת שם. ירושלמי, נדרים פ"ט, ה"ד.

דלא קבע ליה עדנא. חשדא. ולא אמרן אלא דלא קבע ליה עדנא אבל קבע ליה עדנא (אמרי) [מידע
שלא קבע לו רבו ודיע] לעדניה קאזיל. ואל יספר עם אשה בשוק. אמר רב חסדא אפילו היא
קביעות ללמדו גלילה:

עין איה

בה כיעור מצד מראה החיצוני, או אם הוא מתיחד בה
חרץ למנהגו של עולם, תהי' פועלת-רושם לגנאי על
משפטו מאח בני אדם. אמנם זה אינו נמשך רק אם
זאת ההנהגה הנראית זדה לא באה לו מהכרח מהלך
עסקנותו בשלימותו המיוחדת לו. אבל אם מהלך עסקי
חכמתו ושלמותו יביא(ו)הו לצאת לפעמים משורת
המנהג גם אל מעשה כזה שאינו כפי הרגיל וגם יש
לדורשו לגנאי, מ"מ "החכמה תעז לחכם"¹, ועסקו
בלב שלם בשלימות האמיתית יסיר ממנו כל דופי גם
מעיני בני"א, כי יכירו (כי) באשר [כי] הפליא ד' חסיד
לו?² וכשם שהוא משונה מרוב בני"א בהעופת שכלו
ועומק טהרת לבבו והמון רגשותיו הנשאים, כן הוא
לפעמים משתנה מהם בהנהגה חיצונית שגראית לפי
המונן הפשוט להם כורה. והבחינה היא מאותה
ההנהגה המתרשמת ביציאת יחידי בלילה, משום
חשדא. וההיתר הנאמר אם מתהלך בתומו לרגלי
חכמתו וקביעת עידני, ראמרי לעידני קאזיל ולא
יגורו רע?³ והמשכיל ידע להוציא תולדות הכלל
הפרטי הזה לכל ענפי ההנהגות המזדמנות במהלך
החיים, של אנשים נעלים מרוב בני"א בתכונותיהם
ורוממות נפשם, כי יגבה לבם בדרכי ד'⁴. והדברים
נאותים, בין בהנהגה מעשית בין בדרישת חכמה
ומהלך רעיונות וציור מושגים נשגבים בדיעות
המתיחסות ופועלות על הנהגתו של האדם במעשיו,
שבעת שסביבותיו ישת חושך⁵ ובני דורו לא יוכלו
לעמוד על סוף דעתו, נאמר⁶ "דבש וחלב תחת
לשונך". ולא יצא יחידי בדרכים שאין בני הדור
רגילים בהם, כי לא ישכילו איך על ידם נפשו
מתקרבת אל יסוד השלימות, לאהבת ד' ויראתו
ורוממות העבודה השלמה. וכ"ן יצדק בהיות איזה
רעיון נשגב כבן רשף⁷ מקרי בו. אבל אם הוא קבוע
בעניניו, ומודרך בדרך תמים ע"פ מושגיו הרמים, לא
יוכל איש לכזב שלימותו ומימר אמרי לעידני קאזיל,
וסוף תצמח ג"כ התועלת הראויה מדרכי שכלו
הגדולים מהרגיל.

נד. 1. קהלת ז, יט. 2. עפ"י תהילים ד, ד. 3. עפ"י שם ה, ה. 4. עפ"י דברי הימים ב, י, ו. 5. עפ"י שמואל ב, כב,
יב. 6. שיר השירים ד, יא. 7. עפ"י איוב ה, ז. גה. 1. עפ"י צפניה ג, ה.